

FRONT

LOVASI ANDRÁS
& FARKAS ROLAND.

PESTEN A LÓVÉ, PÉCSÉN A LOVE.

A KÉT LEGFONTOSABB PÉCSI ZENEKAR TAGJAIVAL BUDAPESTEN BESZÉLGETTÜNK – PÉCSRŐL.

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓ LÉKÓ TAMÁS.

Lovasi András idén ünnepli ötvenedik születésnapját, ennek örömeire november 11-én a Budapest Arénában *LOVASI – Az első 50 év legjobb dalai* címmel ad monumentális koncertet, előtte a Kiscsillaggal március elején hozza ki és mutatja be *Semmi konferencia* című legújabb albumát, ami az azonos című, sikeres színpadi mű dalain alapszik. Farkas Roland, azaz Wolfie a Punnany Massival idén visszatér a náluk ritkaságszámba menő klubkoncertek világához, és terveik szerint még a felpörgő nyári fesztiválszezon előtt kihozzák a *F&L*-lemeztrilógia utolsó részét.

Hogy kötöttetek ki a fővárosban? Miért nem Pécsen csináljuk ezt az interjút?

Wolfie: Amikor eldöntöttük, hogy ki szeretnénk venni egy részt a magyar zeneipar törtéjéből, akkor pont a Bandiék példája lebegett a szemünk előtt. Az, hogy nem kell ahhoz Budapestre költözni, hogy érvényesülni tudjál (*a Kispál és a Borz és sokáig a Kiscsillag is pécsi zenekarként létezett – a szerk.*). Mi éveken keresztül úgy gondoltuk, hogy ez egy működőképes stratégia. Aztán szépen lassan azt vettük észre, hogy egyre gyakrabban kell egy háromperces interjú miatt a fővárosba utazni és vissza. Vagy amikor elindultak a klubturnék és az ország másik feléből reggel kilencre érünk haza, az hosszú távon elég fárasztó tud lenni. Pécsről sokkal nehezebb körbeutazni az országot, mint Pestről. De a költözés nálunk nem úgy történt, hogy kitaláltuk és mindenki jött is, hanem szépen apránként. Először én hoztam meg ezt a döntést éppen négy éve, a többiek pedig lassan felszívárogatok. Kivéve a dj-nk, Piskár Bálint, ő még mindig Pécsen lakik.

András, nálatok viszont pont fordítva volt, sokáig Budapestről jártak Pécsre próbálni zenekaraid nem helyi tagjai.

András: A Kiscsillag már eleve fele pécsi, fele pesti tagsággal alakult, és infrastrukturális okai voltak, hogy Pécsen próbáltunk. Esetünkben, amikor a kilencvenes évek elején felmerült, hogy érdemes lenne Budapestre költözni, akkor egész egyszerűen nem volt rá pénzünk. Plusz volt még egy nagyon fontos okunk a maradásra, mégpedig hogy Pécs akkor sokkal jobb helynek tűnt számunkra, mint Pest. Budapest a kilencvenes évek elején rettenetes város volt, kutyaszaros, zsúfolt, dugókkal teli. Ami miatt most jó Budapest, a bulinegyedtől a klubokig, abból csak nyomokban volt meg bármi. Pécs meg akkor is klassz hely volt, és alapjaiban azóta sem változott olyan sokat, bár az Európa Kulturális Fővárosa program 2010-ben azért csinósított rajta egy nagyobbat. Szóval se pénzünk, se kedvünk nem volt Budapestre költözni, így szép lassan kialakult, hogy mindent elkezdtünk magunk köré növeszteni Pécsre. Nekem azóta is van Pécsen egy egzisztenciám, például van egy stúdióm, ami mostanság egészen nagy lett, mert nemrégiben odaköltözött Pestről a Metropoli. Helyettem egy tök jó stúdió van ott, szóval Pécs jobban járt ezzel a cserével. *(nevet)* Én pedig egyszerűen magánéleti okokból költöztem fel, a feleségem pesti, a munkája ide köti.

Wolfie: Annyit még hozzátennék, hogy egy időben nagyon éles volt a határ a vidéki és a fővárosi életforma között, sokszor lehetett hallani a vidék-főváros ellentét történetét. Mostanra viszont elmosódtak ezek a határok. **András:** A másik pedig az, hogy ha jobban belegondolok, akkor az ismerősi köröm – ahogy az Európa Kiadó annak idején megénekelte – „első osztályú vidéki srácok”-ból áll. A popbizniszben mindenki vidéki, de gondolhatunk a most regnáló politikai elitre, ott is. Az is benne van, hogy vidékről jöve, még polgári háttérrel is van egyfajta bizonyítási vágy: feljövök, megmutatom. Ez a fajta felhajtóerő egy budapestiben talán kevésbé munkál, hogy ebben az országban legyen valaki. Hiszen sokszor eleve olyan családi tradícióba születik, hogy ez nem különösebb távlat. **Wolfie:** A sok ember, a nagy számok törvénye alapján a pesti lét személytelenebb is. Mindenki a saját dolgával foglalkozik, a vidékiekben pedig tényleg ott dolgozik a megmutatási kényszer, a lokálpatriotizmus összetartó erő is. **András:** A lányomék felköltöztek Budapestre, egyetemisták, de amikor elmennek bulizni, akkor a régi pécsi körrrel mennek el. Az agyelszívás iszonyatosan működik. Nyilván van a külföld, mint opció – bár az az egerút is

AZ EGYETLEN MAGYAR NYELVŰ

egyre tömöttebb, nehezebb rajta elindulni – és van Budapest. Azok a pályák, amik a régebben vidéken is kiépültek, egyre inkább koncentrálnak Budapestre. Két olyan város van Magyarországon, amelyik a lakossága durván felét elvesztette a rendszerváltás óta. Az egyik Miskolc, amelyik simán a felét, a másik Pécs, amelyiknek huszonöt éve 180 ezernél több lakosa volt, mostani becslések szerint pedig 100 ezer körüli. Ez borzasztóan sok ember.

Ma már közhely a hazai zenei életben, hogy „Pécs a magyar Manchester”, de kétségtelen, hogy egyetlen vidéki város sem termelt ki, még csak megközelítőleg sem annyi és annyi országosan népszerű zenekart, mint a baranyai megyeszékhely. Ennek az egyik lehetséges magyarázata, hogy mindig erős volt a város klubhálózata, és a zenei hagyományok is, hiszen már a hatvanas években erős volt a helyi beat-élet. Milyen más okai lehetnek, hogy Pécs lett ez a hely a magyar zenében?

András: A sok más mellett talán az is Pécs egyik titka lehet, hogy a közelség miatt a nyugati popzenében sokkal műveltebb Jugoszlávián keresztül jött be a zene. Illetve ilyen ok lehet még Pécs mix-jellege. Hogy egyszerre volt jelen az ipari-lakosság, bányászok, könnyűipari munkások és az egyetemi értelmiség. Azt ugye jól tudjuk, hogy a rockzenének mindig erős felhajtóereje a munkásosztály. Ez a párosítás egyedülálló volt az országban, Miskolcon az egyetem a hetvenes-nyolcvanas években még nem volt jelentős, Debrecenben és Szegeden meg nem volt olyan mértékű ipari közeg, mint Pécsen.

Wolfie: Pécsen a vendéglátás is mindig nagyon erős volt, szeretnek odajönni az emberek, talán ez is benne van abban, hogy ott tényleg mindenki fellépett, jó példát hozott és ez inspirálta a helyieket.

Több zenekar-alapítási és klubnyitási hullám után a kilencvenes években egyre nagyobb számban léptek át pécsi zenekarok az országos ismertségi küszöbön, élén a Kispál és a Borzzal.

András: A Kispál egy szerencsés zenekar, mert miután hárman maradtunk, elfértünk egy Wartburgban. Beültünk és mentünk. Hogy miért nekünk sikerült? Persze biztos nagyon tehetségesek meg zseniálisak voltunk, de inkább arra hajlok, hogy nagyon lelkesen nyomtuk, szorgalmasan és kitartóan. Azt gondolom, hogy mindegyik olyan magyar zenekarban, amelyik a csúcsra került, van minimum egy-két kitartó ember, aki nagyon tudatosan tolt a ügyet. Enélkül ez nem működik.

A kilencvenes években életre kelt a partikultúra és a hiphopszintér is. Utóbbi műfajban a Megasound System tette fel a várost a térképre. Wolfie, nektek ők jelentették az alapot?

Wolfie: Nagyon érdekesek voltak, mert a Megasound egy minimalista kalózmarketinget folytatott, megcsinálták a dalokat és ennyi elég volt a sikerhez. Azok a nagyon erőteljes dalok a zenekart is megcsinálták. Ők voltak éveken keresztül az arcnélküli együttes. Ez persze idővel változott, főleg mert a pécsi színtér erősödésében nagy szerepet játszott az, hogy a Megasound egyik tagja, Dope T csinált a helyi Mecsek TV-nél egy hiphopműsort. Az volt a címe, hogy *G-Reaktor*, vele párhuzamosan pedig futott egy rockzenei műsor is, a *Rocktűkör*, azt pedig Aprics László vitte. Ez évekig ment párhuzamosan, és az előbbi hatására a hiphop a kilencvenes évek második felére kezdett beszivárogni a köztudatba.

A Punnany Massiffal kapcsolatban fontos előzmény, hogy volt egy rádióműsorotok *Kész Face* címmel és ez Pécs történetében is szerepet játszott.

Wolfie: Sose felejttem el, a rádióműsor indítása előtt úgy három évvel történt, 1995-ben, tizenhárom éves koromban, hogy nem engedtek be a Rákba (*Hard RÁK Café – a szerk.*). Egy két-napos hiphopfesztivál zajlott, és hazavartak a korom miatt. És én ott azt mondtam, hogy oké, de egyszer még én is fel fogok itt lépni, meglátjátok! „Mi az, hogy én nem mehetek ide be?!” Becsatlakoztam a breakánc-kultúrába, elkezdtem rímelve, habzoltam a zenét és elkezdtük csinálni a *Kész Face* rádióműsort. És szépen lassan beindult a történet.

A kétezres években aztán tényleg elkezdte ontani a város az egyre ismertebb zenekarokat.

Wolfie: Pécs ereje talán abban is rejlik, hogy ugyan Magyarországon nagyvárosnak számít, de ahhoz meg elég kicsi, hogy az egyes zenészek, producerek halljanak egymás dolgairól, és így is inspirálják egymást.

András: Meg koncentrálnak azok a helyek, ahol lehet próbálni, ahol fel lehet lépni. Nem olyan, mint Budapest, ahol ez nagyon szétszórt. Pécsen ha lementél az Áfiumba, akkor tudtad, hogy ki lesz ott, ha most bemész a Nappaliba, tudod, hogy ki lesz ott. Van egy ilyen kellemes falusi jelleg. Egy másik fontos váltás a zeneipar összeomlásával függ össze, amikor azok a zenekarok tudtak életben maradni, akik koncertképesek lettek és a hiphopszintéren a Punnany volt az egyik első, amelyik ezt felismerte és meg tudott indulni még inkább felfelé.

Wolfie: Plusz számunkra az is fontos volt, hogy valami új bizsergés érjen minket, mert amúgy meg bezárulnak a körök.

András: Fontos momentum a történetben, hogy ahhoz viszont elég nagy volt a város, hogy legyenek jó zenészek, akikhez oda lehet menni, hogy „most ezt fogjuk csinálni, mit szólnak hozzá?” Pécsen ott volt a Zagastic zenekar köre, meg sokan mások a „zenésztthonban”, a próbahelyek környékén, akikből fel tudott épülni a Punnany élő felállása, aztán később meg a Halott Pénz élő felállása.

Hogyan látjátok most Pécs helyzetét zeneileg? Január elején volt a több mint száz helyi zenekart felvonultató *Made In Pécs* fesztivál, ugyanakkor András meg a beszélgetés elején említette Budapest elszívó erejét.

András: Ez szerintem ott kezdődik, hogy mikor megy el egy helyről a városba életet lehelni tudó réteg. Ha a nagy többség a középiskola után, tizennyolc évesen már Budapestre költözik, az gyorsan kivégez egy várost. Lásd Békéscsabát, ami a kilencvenes években átélte ezt. Pécsen ez a folyamat az egyetem miatt nem következett be. Viszont ha ma a pécsi egyetemre gondolsz, akkor inkább külföldi diákokra gondolsz. Ha abba a szakaszba jutunk, hogy nem tudjuk ott tartani a tizennyolc feletieket, akkor ennek a kulturális pezsgésnek vége lesz.

Wolfie: Van is egy ilyen új keletű pécsi mondas, hogy Pesten a lóvé, Pécsen a love. Ez azért sok mindent elmond. De én nem látom azt, hogy Pécs kezdene kifulladásra, most épp ismét egy váltás zajlik. Akik ott maradtak, egyre több bárt nyitnak, egyre több műhely üti fel a fejét, van egy új zsezségesség, ami nagyon kellett a városnak, mert kétségtelenül volt olyan idő az elmúlt években, hogy végigmentél a sétálóutcán és azt láttad, hogy minden zárva van.

András: Egy szerda este, ha végigmentél a Király utcán, elsírtad magad. De amúgy valóban igaz, vannak új képzőművész brigádok, csinálnak stúdiókat, az egyikkel mi is dolgozni fogunk a Fishingen. Az is a cél, hogy ezeket a fiatalokat ott tudja tartani a város. De ennek az intézményesült formái miatt egy kicsit borúlátó vagyok. Azzal, hogy a vidéki bölcsészkarokat kivéztették, nemcsak Pécs, de a többi vidéki kultúrkör is.

Wolfie: Az államvezetésnek nem érdeke, hogy gondolkodjanak a fiatalok.

András: Persze reméljük, hogy ezt a huszonegynéhány évet, ami Pécsen jó és látványos időszak volt, nem olyan könnyű eltörölni. Inkább azokat az esélyeket fájjalom, amik az EKf kapcsán lehettek volna. Most annak is örülünk, ha ezt a szintet meg tudjuk tartani, de inkább az lenne a cél, hogy ez menjen még feljebb.

